

**Podstavec sochy svatého Jana Nepomuckého
na Karlově mostě v Praze**

**PŘEDBĚŽNÝ RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM A
RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR**

MgA. Jana Křemenáková
Benátky 102
57001 Litomyšl
e-mail: jana.kremen@seznam.cz

Obsah:

	str.
1. Lokalizace památky	3
2. Údaje o památce	3
3. Popis památky	4
4. Předchozí restaurátorské zásahy	4
5. Restaurátorský průzkum	4-5
6. Restaurátorský záměr	5-6
7. Fotografická dokumentace	7-21

1. LOKALIZACE PAMÁTKY:

Kraj: Praha
Okres: Praha1
Adresa: Karlův most
Přesněji osmá socha od Staroměstské mostecké věže na pravé straně mostu.

2. ÚDAJE O PAMÁTCE

Název: kamenný podstavec sochy sv. Jana Nepomuckého
Autor: architekt Jean Baptiste Mathey
Datace: 1682
Výtvarná technika: sekáný kámen s 3 litými reliéfními bronzovými deskami a bronzovým erbem
Objednavatel: Matyáš Bohumír Wunschwitz
Současné umístění: Karlův most

1. POPIS PAMÁTKY

Podstavec sochy Jana Nepomuckého je složen ze třech hlavních architektonických prvků. Jedná se o středový nejvyšší kvádr nesoucí bronzovou sochu JN, který je zakončen římsou, na níž socha stojí. Dva postranní nižší kvádry soklu jsou také ukončeny římsami stočenými do volut, z kterých vycházejí dva ovocné festony. Festony jsou spuštěny po obou stranách soklu přibližně do poloviny jeho výšky. Podstavec je po celé své délce v místě návaznosti k mostu ukončen architektonickou patkou.

Přední stranu podstavce sochy zdobí wunschvitzský erb, deska s nápisem a dvě bronzové reliéfní desky s vyobrazením zpovědi a svržení Janova těla z mostu.

Technika zhotovení

Umělecké dílo je vytvořeno skulptivní metodou z hrubozrnného pískovce, kamenickými nástroji. Podstavec byl vysekán z několika větších celků a na místě sesazen a jištěn pomocí kovaných ocelových kramlí.

1. PŘEDCHOZÍ RESTAURÁTORSKÉ ZÁSAHY

Roku **1967: ak. soch. rest. Ladislav Šobr** provedl restaurátorské práce na soklu Jana Nepomuckého.

Olámané rohy a staré spárování bylo provedeno v umělém kameni stejného charakteru. Podstavec byl na závěr barevně scelen. Použitý materiál: říční písek, drcený pískovec a akronex RTZ 500.

Roku **1989: ak. soch. rest. Ladislav Šobr** opět provedl restaurátorské práce na soklu Jana Nepomuckého. Po očištění podstavce bylo uvolněné spárování odstraněno a provedeno nové. Doplněny byly části poškozených říms a rohů. Poškozené části ovoce na festonech byly rekonstruovány. Lokální barevná retuš.

Roku **1993: GOPA ART**, generální opravy památek a uměleckých sochařských děl v kameni a štuky - **ak. soch. rest. Ladislav Šobr a ak. soch. rest. V. Snížek**. Provedena výměna uvolněného spárování. Ze zadní strany podstavce ve středové části byla odejmuta celá horní římsa a následně rekonstruována v umělém kameni na epoxidové bázi. Podstavec byl barevně sjednocen a hydrofobizován.

(Předchozí restaurátorské zásahy jsem popsala ze zapůjčených restaurátorských zpráv z archivu Galerie hlavního města Prahy. Výše uvedené texty nejsou doslovné citace autora.)

2. RESTAURÁTORSKÝ PRŮZKUM

Vizuální popis stavu před restaurováním

Podstavec se v současné době nachází ve špatném stavu. Pískovec podstavce je na mnoha místech zvětralý, otevřený a místy ztrácí svou povrchovou ochrannou vrstvu. Povrch kamene je silně narušen odpadanými druhotnými doplňky tmelů z předchozích rest. zásahů. Plastická kvalita doplňků je různá, po letech koroze materiálu je snížena erozí doplněného materiálu. Spáry kamenných bloků jsou obnaženy, původní tmely v těchto místech byly vlivem povětrnostních vlivů vydroleny a to způsobuje riziko přítomnosti srážkové vody mezi jednotlivými díly soklu. V několika partiích soklu je materiál výrazněji vysypán a povrch ztratil prořídnutím zrn svou původní pevnost.

Bronzové desky jsou poškozeny mechanicky intenzivním dotýkáním lidských rukou, což narušuje povrch reliéfů. Kotvení desek je bez známek poškození. V případě restaurování bronzových reliéfů bude kvalifikovanou osobou vytvořen záměr restaurování.

Stav kamenného materiálu

(Stav podstavce je níže popsán bez informací a fotografií ze zadního pohledu na dílo)

Znečištění

Na pravé části soklu (z pohledu diváka) nad reliéfem s vyobrazením svržení těla do vody je patrný nápis sprejem na kamenném materiálu. Většina povrchu kamene je znečištěna prachovými částicemi, které jsou zapity do povrchové vrstvy kamene. (viz fotografická příloha)

Kamenný materiál je pokryt a celoplošně ztmaven v tmavě hnědé, místy černé barvě krustou. Krusta kamenného materiálu je evidentně nejzávažnější problém tohoto díla. Pod krustou dochází k hloubkové korozi materiálu. V případě silné vrstvy krusty se snižuje paropropustnost kamene a materiál v sobě udržuje velké množství vody, která se do hmoty snadno dostane v místech vysypaných spár, odpadlých tmelů a částech, kde se krusta vysypala v rozsáhlejší ploše i s větší hmotou kamene (místy 3-5mm).

Mechanická poškození

Soklová část sochy sv. Jana Nepomuckého je mechanicky poškozena uražením plasticky výraznějších částí říms. Podle výše uvedených předchozích zásahů se jedná spíše o starší záležitosti, které byly několikrát na stejných místech doplňované.

Druhotné plastické doplňky

Druhotné plastické doplňky jsou v havarijním stavu. Velké množství se vydrolilo a zbylé vlivem času, kyselých dešťů atd. změnilo původní barevnost, strukturu i vlastnosti. Stav nefunkčních doplňků opticky ruší celistvost kamenného podstavce i vysokou výtvarnou kvalitu díla.

Biologické napadení

Biologické napadení je patrné v místě vydrolených tmelů spoje podstavce sochy s mostem, kde se pravděpodobně drží srážková voda nejdéle. Jsou zde viditelné lišejníky a mechy lemující spodní hranu podstavce.

6. RESTAURÁTORSKÝ ZÁMĚR

Koncepce restaurování

Cílem restaurátorského zákroku je vzácnou soklovou část díla zajistit od průniku vody, zbavit nečistot, doplnit a konsolidovat jeho narušenou hmotu. Bude provedena rekonstrukce chybějících míst vhodně zvoleným minerálním tmelem napodobujícím vzhledu povrchu originálu. Doplněné tmely budou vytvořeny tak, aby při bližším ohledání diváka bylo čitelné původní od doplněného. Patina doplněných částí bude napodobovat „patinu stár“ originálu a tím bude navracena estetická kvalita soklové architektury.

Návrh postupu restaurátorských prací

Etapa dokumentace

Celý průběh restaurátorských prací bude fotograficky dokumentován. Fotodokumentace bude společně s vypracovanou restaurátorskou zprávou po skončení prací v tištěné podobě předána GHMP.

Etapa čištění

V první fázi dojde k čištění suchou cestou od prachových depozitů a hrubých nečistot ometením štětce, vysátím. Po suché cestě bude provedeno čištění mokřým způsobem demineralizovanou vodou za pomoci silonových kartáčů. V případě potřeby dočištění povrchu mokřým způsobem může být použita horká pára.

Nápis sprejem bude po provedených zkouškách vhodným rozpouštědlem odstraněn z povrchu kamene.

Etapa ochrany proti biologickému napadení

Povrch podstavce bude očištěn od biologického napadení vhodným fungicidním prostředkem.

Etapa odstranění nevhodných druhotných tmelů

Budou odstraněny všechny esteticky nevyhovující a degradované tmely. Odstraňování těchto tmelů bude provedeno mechanicky.

Etapa ošetření krustového pole

V místech se silnějším výskytem krusty bude provedeno její citlivé zeslabení. To zpřístupní kamenný materiál, což napomůže kvalitnější konsolidaci kamene penetračním prostředkem a zároveň zvýší paropropustnost kamene. Způsob zeslabení krusty bude vybrán po provedení zkoušek (např. laser, suchý led, mikropískování).

Etapa zpevnění

Po celkovém očištění a doplnění kamene bude originál celkově zpevněn konsolidantem na bázi kyseliny křemičité (tzv. organokřemičitany)

Koncentrace, množství a způsob aplikace bude vybrán na základě zjištění stavu kamene po celkovém očištění.

Plastické doplnění

Po odstranění nevyhovujících tmelů budou oslabená místa po konsolidaci doplněna vhodným minerálním tmelem napodobujícím originál.

Etapa barevné retuše

Na závěr bude povrch nově doplněných tmelů připodobněn k originálu i barevně.

ZÁVĚR

V ideálním případě by bylo vytvoření kopie podstavce a uložení originálu do depozitáře. Pokud tento postup není možný, výše navrhovaný proces opět zpomalí degradaci na několik let. V restaurátorské zprávě bude navržena preventivní ochrana díla, která taktéž napomůže zpomalení stárnutí materiálu. V pravidelných intervalech (ideálně jednou ročně) by měla proběhnout kontrola doplněných spár a účinnost konsolidačního prostředku.

V Praze dne 14.2. 2018

MgA. Jana Křemenáková

FOTOGRAFICKÁ PŘÍLOHA

Socha sv. Jana Nepomuckého, celkový pohled zepředu

Soklová architektura, detail pohledu zprava

Soklová architektura, detail pohledu zleva

Detail levého bronzového reliéfu s výjevem z Janova života

wunschwitzský erb, detail

Detail bronzové reliéfní desky s nápisem na středu podstavce

Detail pravého bronzového reliéfu s výjevem z Janova života

Koroze kamene, spárování a doplňků v tmelu, detail

Nahoře nápis sprejem, dole koroze doplňků v tmelu, detail

Detail vydrolení spár a koroze doplňků v tmelu

Stejný pohled shora z roku 2010 (pouze 8 let), detail

Detail biologického napadení podstavce

Levý feston, zkorodované tmely, detail

Pravý feston, zkorodované tmely, detail